

УДК 7.05:655.3 (477)

МІЖ ГЛОБАЛІЗАЦІЄЮ ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ ІДЕНТИЧНІСТЮ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ДИЗАЙНІ ДИТЯЧИХ КНИГ

ЄФИМОВА Марія, ГРИСЮК Володимир, СИНЮК Олексій

¹Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

²Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
Marusia88@ukr.net, v.hrysiuk@gmail.com, Syniuk.Oleksii@vnu.edu.ua

У роботі розглянуто ключові тенденції у дизайні дитячих книг, вплив цифрових технологій та глобалізаційних процесів, а також визначено основні виклики й перспективи розвитку галузі в Україні.

Ключові слова: дитяча книга, глобалізація, національна ідентичність.

ВСТУП

Сучасний світовий книжковий ринок демонструє стрімку еволюцію видавничих технологій, що безпосередньо впливає на створення дитячих книг. Глобалізаційні процеси сприяють поширенню новітніх конструктивних рішень, які роблять дитячі видання більш інтерактивними, естетично привабливими та функціональними. Однак поряд із цими перевагами постає питання збереження національної самобутності у книжковому дизайні.

Українські видавництва все активніше впроваджують міжнародні тренди, адаптуючи їх до місцевих реалій. Проте, застаріле обладнання та обмежені фінансові можливості значно ускладнюють конкуренцію з іноземними виробниками. Також постає проблема ідентичності: чи можна зберегти унікальний національний стиль у дитячих книгах в умовах глобалізації?

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є аналіз впливу глобалізаційних та технологічних змін на дизайн дитячих книг, а також визначення оптимальних шляхів збереження національної самобутності у видавничій продукції. Це дослідження дозволить окреслити стратегічні напрямки розвитку галузі, сприятиме інтеграції України в міжнародний книжковий простір, зберігаючи при цьому культурну унікальність національного видавничого продукту.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Поширення у світі видавничих технологій та паперової інженерії призвело до нових конструктивних форм дитячих книг. У книжковій конструкції відбувається трансформація форми, яка характеризується варіативністю, багатофункціональністю [1]. Поліграфічні технології досить стрімко розвиваються в усьому світі, про це свідчать чисельні міжнародні ярмарки, конгреси, конференції, симпозіуми, круглі столи, виставки дитячих книг та інші заходи, які періодично відбуваються закордоном. Наприклад, у Музеї

американської історії (Вашингтон) проходила виставка мистецтва паперової інженерії [2]. Мета цієї виставки полягала в тому, щоб продемонструвати різноманітність конструктивних рішень дитячих книг видавцям різних країн. Товариство «Рухомих книг» (засновник Енн Монтанаро) кожного року влаштовує з'їзд (форум) дизайнерів, ілюстраторів, книжкових видавців із різних країн світу для обговорення питань щодо формотворчих можливостей книги. Виробники дитячих книг США, Франції, Німеччини широко використовують новітні видавничі машини для виготовлення різних видів складних конструктивних форм видань. Завдяки новій технології та розширенню світової торгівлі, в останні роки в Україні масово виготовляють нестандартні форми дитячих книг із багатую функціональною палітрою. На сьогодні існує значна кількість конструктивних рішень дитячих книг, які дизайнери запозичують у розвинених країнах Європи. Методи трансформації площини книг, запозичуються переважно із США (3D-об'ємні сторінки, прорізні елементи, висувні, обертальні деталі) [3].

Більшість українських поліграфічних підприємств, які виготовляють дитячі книги, мають застаріле обладнання, яке не дозволяє отримувати необхідний рівень якості книжкової продукції та не дає можливості виробляти конкурентоспроможну дитячу книгу ні за якісними, ні за вартісними показниками. У той же час, суттєві зміни, що відбуваються у сфері масових комунікацій, пов'язаних із широким використанням цифрових платформ, все більше впливають на подальшу перспективу розвитку не тільки поліграфічного виробництва, але й всієї виробничої інфраструктури, (включаючи виробництво устаткування та матеріалів для друку).

Повсюдна комп'ютеризація, яка почалася в світовому масштабі у 1990-і роки, спричинила швидкий розвиток інноваційних технологій, що базуються на системі взаємодії «книга – читач». У електронних форматах видань (інтерактивні, мультимедійні) почали використовувати одні й ті ж функціональні моделі, засновані на нових технологіях. Важливим наслідком технологічного прогресу став новий спосіб оприлюднення готової дитячої книги за допомогою глобальної мережі, через що дизайнер отримав можливість представити свій твір необмеженому числу глядачів. Це також сприяло обміну досвідом між дизайнерськими спільнотами на міжнародному рівні; як наслідок – виникла мода на той чи інший прийом, образ або ефект. Середовище, у якому вільно циркулюють потоки медіаконтенту, не залежить від національної і територіальної приналежності та їх творців. Практика сучасного дизайну показує, що проектування книги спирається на реально існуючі технології, претендуючи на глобальну значимість, відокремлюється від національних коренів, що знаходить відображення у втраті національної самобутності та культурної ідентичності. Саме тому, повернення до національних джерел може стати потужним поштовхом до прогресивного розвитку українського книжкового дизайну.

В умовах глобалізації питання національної ідентифікації стає все більш актуальним, оскільки дизайн, як і будь-яка інша сфера творчої діяльності, намагається створювати щось нове не тільки в професійному полі, але і в руслі пошуків своєї ідентичності. Окреслені тенденції властиві як дизайну в

цілому, так і дизайну дитячої книги, зокрема. Так, у європейських та азійських країнах (Фінляндія, Італія, Німеччина, Японія) спостерігається посилення національної складової дизайну дитячих книг. Вона втілюється шляхом застосування традиційних та інноваційних технологій із урахуванням специфіки національної художньо-образної системи. Ці відмінності легко впізнаються через миттєве сприйняття особливостей формоутворення, колористичного рішення, використання відповідних матеріалів і т. д. Аналіз дитячої книги дозволяє виявити сутність національних ознак дизайну окремої країни чи регіону. В свою чергу, це дає підстави для апробації передового професійного досвіду та світових проектних інновацій у галузі вітчизняного книжкового дизайну, що сприятиме підвищенню споживчих якостей цієї продукції і її конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Глобалізаційні процеси суттєво впливають на розвиток дизайну дитячих книг в Україні, сприяючи поширенню інноваційних технологій і конструктивних рішень. Застаріле обладнання та обмежені фінансові можливості українських видавництв створюють перешкоди для конкуренції з іноземними виробниками, проте інтеграція у світовий видавничий простір відкриває можливості для запозичення передових технологій та обміну досвідом між дизайнерськими спільнотами на міжнародному рівні. Разом з тим, в умовах глобалізації надзвичайно важливим стає питання збереження національної самобутності у книжковому дизайні. Досвід розвинених країн, таких як Фінляндія, Італія, Німеччина та Японія, демонструє успішне поєднання традиційних і інноваційних технологій з урахуванням специфіки національної художньо-образної системи. Повернення до національних джерел у проектуванні дитячих книг може стати потужним стимулом для прогресивного розвитку українського книжкового дизайну та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на міжнародному ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Криштопайтіс В. Класична типографіка друкованих видань в умовах цифрового набору : функціональні та естетичні аспекти : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.07. Харків, 2011. 193 с.
2. Barton A. The pocket paper engineer, volume I: basic forms: how to make pop-ups step-by-step. MD. : Popular Kinetics Press, 2010. 230 с.
3. DuLong, Jessica A. Celebration of pop-up and movable books. – New Brunswick, NJ: Movable Book Society, 2015.

YEFIMOVA M., HRYSIUK V., SYNIUK O.

BETWEEN GLOBALIZATION AND NATIONAL IDENTITY: CURRENT TRENDS IN CHILDREN'S BOOK DESIGN

The paper examines key trends in the design of children's books, the impact of digital technologies and globalization processes, and identifies the main challenges and prospects for the development of the industry in Ukraine.

Key words: children's book, globalization, national identity.